

Odborný posudek na bakalářskou práci Magdalény Širůčkové

Déguisement dans les légendes médiévales de Tristan

(Převlek ve středověkých tristanovských legendách)

předkládanou k obhajobě na půdě Ústavu románských studií FF UK

Vedoucí bakalářské práce: Závist Šuman, Ph.D. (ÚRS FF UK)

Oponent bakalářské práce: Matouš Jaluška, Ph.D. (ÚČLK FF UK, ÚČL AV ČR)

Těžištěm spisu Magdaleny Širůčkové je motivický rozbor různých podob převleku v tristanovských legendách starofrancouzské a středohornoněmecké proveniencí (12. a 13. století). Autorka se opírá o kvalitní kritické edice, čerpá inspiraci z četných poznatků staršího i nejnovějšího data (namátkou třeba Michel Zink, 2022), prokazuje dobrou orientaci ve znalostech dobového kontextu a uplatňuje s bdělou rozvahou francouzskou metodu „*explication du texte*“. Největší pozornost věnuje oprávněně starofrancouzským verzím Béroula a Thomase Anglického a vějíř interpretačních možností vhodně doplňuje o texty německé proveniencí, které topiku převleku obohacují o další zajímavé podněty, které se ve francouzských textech neuplatňují vůbec, či jen okrajově. Chci zdůraznit, že Širůčková ve výběru tématu a jeho zpracování postupovala velmi samostatně, jednotlivé kapitoly se mnou průběžně konzultovala a mé komentáře a korektury do svého textu promptně zapracovala. Oceňuji již samotný výběr středověké látky, které se bakalářští studenti v našem Ústavu často obávají. Širůčková pak prokázala nejen dobrý vhled do studovaného tématu, ale také filologickou erudici a interpretační kázeň, o níž svědčí případné poznámky týkající se např. dvojznačnosti, resp. nejednoznačnosti některých výrazů uplatňovaných v disimulačních strategiích, jejichž rozbor předkládá. Hyperkritický čtenář by Širůčkové snad mohl vytknout, že se místy (zejména v úvodních částech jednotlivých kapitol) spokojuje s poněkud kompilačně podanou charakteristikou toho či onoho problému, ale jsem toho názoru, že takových pasáží není v textu přešlá, a je třeba náležitě ocenit, že podtrhují vlastní přínos interpretační práce s úryvky. Je analyticky jemná, citlivá, podložena průkaznými argumenty a opírá se vždy o citovaný text.

Práce je napsána velmi kultivovanou, čtivou a téměř bezchybnou francouzštinou, se sekundární literaturou zachází účelně, strukturace celku i jednotlivých částí je vynikající a všechny technické náležitosti akademického stylu psaní jsou respektovány. Dílčí postřehy a návrhy korektur některých vesměs jazykových pochybení, která mi při prvním čtení unikla, jsem zanesl do pdf verze a rád je autorce poskytnu.

K práci nemám závažné výtky, doporučuji ji vřele k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

Dokážu si představit, že by se autorka v budoucnu mohla zaměřit na důkladnější rozbor rétorického podloží (*genera dicendi*) (nejen) verbálních disimulací. Rétorický půdorys (klamavé argumentační postupy) je v práci několikrát připomenut, místy i zběžně analyzován (zejména v lexikální a motivické rovině), ale převlek jako takový je v tristanovských textech součástí promyšlené verbální a inscenační strategie, jejíž protagonisté vytvářejí určitou řečovou situaci a přizpůsobují jí pod taktovkou vypravěče své argumentační strategie, mnohdy klamavé a manipulativní. Nevím, zda byly tristanovské legendy podrobeny takto zaměřenému typu rozboru, ale myslím, že by mohl vést k dalším zajímavým postřehům (k využití rétoriky pro analýzu literárních textů srov. např. Gilles Declercq, *L'Art d'argumenter*, 1992; Michael Hawcroft, *Rhetoric. Readings in French Literature*, OUP, 1999). Při opětovném čtení

autorčiných analýz mě dále napadlo, že by se mohla opřít o formálnější kategorizaci rozpoznání (anagnorize, srov. Terence Cave, *Recognitions. A Study in Poetics*, OUP, 1988). Víím, že aristotelská linie výkladu tristanovské látky by mohla působit nepatřičně, ale dodala by rozborům větší hloubku a širší komparatistický záběr, zejména co se týče analýzy přesvědčivosti té či oné disimulační strategie, a dala by se skloubit i s výše naznačeným rétorickým půdorysem (zejména na základě postupů uplatňovaných v *genus iudiciale*). Poslední bod, na který bych rád upozornil, se týká role jednotlivých aktérů převleků. Širůčková sama připomíná, že jejich iniciátorem není vždy výhradně Tristan. Kdyby jeho podíl zasadila do tzv. aktančního schématu (Greimas a řada pozdějších teoretických modelů, které na něho navazují, např. Anne Ubersfeldová nebo Franco Moretti), dospěla by myslím k plastičtějšímu načrtnutí silového pole jednotlivých aktérů.

Jsem přesvědčen, že Magdaléna Širůčková má všechny předpoklady k tomu, aby navržené náměty do budoucna rozpracovala. Osobně bych si přál, aby u tématu středověké literatury zůstala, nejen proto, že je filologicky a literárněhistoricky erudovaná, ale také proto, že se středověk v české literárněvědné romanistice ocitá žalostně na samém okraji pozornosti.

V Praze 14. června 2023

PhDr. Závaš Šuman, Ph.D.